

сутєву роль як такого, що підіймав патріотичний і святковий настрій мешканцям та гостям міста на тлі маніфестації очевидної єдності незламного українського народу.

Отже, артпроекти під час війни є надзвичайно актуальними як джерело відтворення почуття консолідації української нації, утвердження об'єктивної історичної пам'яті як складової національної ідентичності, надання натхнення та сили, які підтримують моральний дух людей, сприяючи позитивним емоціям і вірі в майбутнє.

СЕКЦІЯ:

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА

Б. Фарафонов, Н. Мархайчук

ФУНДАТОР (ДО ІСТОРІЇ ФАКУЛЬТЕТУ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ХДАК. Дмитро Головачов)

B. Farafonov, N. Markhaichuk

FOUNDER (TO THE HISTORY OF THE FACULTY OF AUDIOVISUAL ART, KhSAC. Dmytro Holovachov)

«Якщо твої випускники приїжджають до Харкова і не заходять до тебе хоч на п'ять хвилин поспілкуватися, то ти щось робиш не так. Мабуть, душу в роботу не вкладаєш»

Дмитро Головачов,
кінотелережисер, фундатор кіношколи ХДАК

Фактично історичним засновником факультету кіно-, телемистецтва у Харківському інституті культури був Дмитро Якович Головачов (1948–2019) — людина авторитетна в мистецьких колах Харкова. Режисерську освіту Д. Головачов здобув у ХДІК (майстерня заслуженого діяча мистецтв, О. Б. Скибневського). Після закінчення ХДІК працював на Харківській студії телебачення — другій після Києва студії в Україні. Це був час її розквіту: студія мала потужне інформаційне і соціально-політичне мовлення, власне кіновиробництво республіканського масштабу. Під час військової служби Д. Головачов як такий, що знав телевізійне виробництво, потрапив на Ленінградську телестудію, де зустрівся з кінотелеоператором П. Л. Засядьком (1944–1998), який на той час працював на «Лентелефільмі» і мав чималий творчий доробок (зокрема, у 1983 р. за фільм «Я возвращаю ваш портрет» отримав Державну премію СРСР). Саме П. Засядько, який, до речі, творчу кар'єру починав на Харківській студії телебачення, де пройшов шлях від освітлювача до оператора (учень одного з провідних операторів Харкова О. П. Магаса) познайомив Д. Головачова з майстрами ленінградського телебачення, спілкування з котрими творчо вплинуло на формування його як творчої особистості.

Після служби Д. Головачов повертається на Харківську студію телебачення в редакцію літературно-драматичного мовлення, де йде його швидкий зріст від асистента режисера до провідного режисера-постановника. На його рахунок — близько 40 телевізійних вистав та десятків ігрових телевізійних фільмів, серед яких і перший повнометражний телефільм «За пітерським часом». Враховуючи його авторитет серед колег та творчий потенціал, з часом він стає головним режисером студії.

Окрім цього, відчуваючи нові тенденції у розвитку телевізійного мовлення і, відповідно, творення телевізійного контенту, Д. Головачов пробує себе і як автор циклів телевізійних програм та продюсер. «Весь Харків — Золоті сторінки», «Открытое общество», «Лица времени» — це лише деякі з його проєктів, котрі харків'яни із задоволенням дивилися як на державному каналі, так і на недержавних каналах, які з'явилися на початку 1990-х рр. Межа 80-х–90-х рр. була найбільш кризовим часом для державного телебачення. Сегмент літературно-драматичного мовлення скорочувався і занепадав, позаяк грошей на нього катастрофічно не вистачало. Стратегія виробництва була спрямована на підтримку УТ-1, а регіональні студії були кинуті напризволяще. Новітнє обладнання якщо і з'являлось, то в такій кількості, що говорити про відповідність технологій виробництва вимогам часу не доводилось.

Відчуваючи, що ситуація заходить у глухий кут, Д. Головачов полишає посаду головного режисера і йде працювати сценаристом та режисером до науково-творчого центру «Авіа-фільм» при Харківському авіаційному заводі. Цей не такий вже і довгий період його творчого життя був для нього важливим в плані орієнтації в нових економічно-політичних умовах життя країни. Проте перспективи, що відкривались у творчому плані, були зруйновані розпадом СРСР. Було потрібно шукати нові шляхи реалізації.

У 1992 р. Д. Головачов, журналісти Є. Маслов та В. Ревенко та продюсер-початківець В. Піддубний заснували «Ніка-Відео», яка стала першою в Харкові незалежною студією-виробником екранного продукту. Засновники «Ніки-Відео» були переконані, що нова студія своєю діяльністю зуміє компенсувати дефіцит культурно-мистецьких програм, що утворився в харківському телебаченні. За роки діяльності «Ніка-Відео» не лише виробляла програми з художньо-мистецької та культурно-освітньої тематики, а й стала центром тяжіння для тих, кому в реаліях нового життя не вистачало оздоровлюючого озону культури. З «Нікою-Відео» співпрацювали ті, для кого мистецтво було не лише можливістю заробити. Студія стала центром, у якому зростали сценаристи і режисери, формувалась нова генерація митців екрану і саме з ними Д. Головачов здійснив одну з важливих справ свого життя, завдяки якій увійшов в історію української кіноосвіти як фундатор її харківського осередку.

Поява незалежного недержавного телебачення на початку 90-х рр. ХХ ст., спровокувала шалений наплив у нові медійні структури людей, які до цього ніколи екранною журналістикою і екранною творчістю не займалися, але мали велике бажання спробувати себе на цій ниві. Тому з'явився попит на кіноосвіту, на який починає реагувати ринок.

Тодішній ректор ХДІК В. Шейко, людина з розвиненим чуттям на нове, у 1997 р. пропонує Д. Головачову набрати курс режисерів телебачення. Під своє крило нову спеціальність взяла кафедра режисури (театрального факультету), яку очолював заслужений діяч мистецтв С. Гордєєв.

Разом з Д. Головачовим до ХДІК прийшли й перші викладачі фахових дисциплін: О. Білогуб (телережисура), Є. Павлов (операторська майстерність), О. Горб (технології монтажу). Починали реально «з нуля». Своєї техніки в ХДІК ще не було і навчання розпочалося на знімальному обладнанні «Ніка-Відео». Коли

стало з'являтися своє обладнання, знайшлося й приміщення для навчальної студії (знімального павільйону). Рік від року набори зростали, і у 2000 р. стало зрозуміло, що нова спеціальність потребує окремої кафедри.

Віокремлення в ХДАК «телевізійників» в окрему кафедру засвідчило, що у Харкові з'явилася кіношкола. Упродовж десяти років її очолював і розвивав (не полишаючи творчої роботи, без якої, як він уважав, «режисер кінчається як митець») Д. Головачов.

Творча робота Д. Головачова не обмежувалася лише рамками «Ніка-Відео». На запрошення З. Аласанія, який на той час займав посаду генерального директора ОТБ, Д. Головачов виступив як режисер-постановник телевізійного проекту «Театральний салон». Рейтинг цього проекту був настільки високим, що у 2006 р. Дмитро Якович стає лауреатом творчої муніципальної премії в номінації «Краща режисерська робота року». Однак головною справою Д. Головачова тих років була кафедра. Під його керівництвом вона швидко розвивалась, а популярність кіношколи ХДАК ширилась — здобувачі кафедри привозили нагороди з різних фестивалів студентських кіноробіт, як вітчизняних, так і міжнародних, а випускників кафедри телебачення ХДАК залюбки брали на роботу загальноукраїнські телевізійні канали.

Одним з факторів, що забезпечував успіх кафедри, став вдало і ретельно підібраний викладацький склад — команда однодумців, більшість з яких пройшла фаховий вишкіл у системі Держтелерадіо. Усі вони мали великий виробничий і творчий досвід як у роботі з документальним, так і з постановочним матеріалом, відповідну фахову освіту.

Із середини 2000-х рр. серед викладацького складу кафедри з'явилися молоді колеги — перші випестувані випускники кафедри. І це був лише початок. Д. Головачов прискіпливо відстежував як складаються фахові долі випускників, а це дозволяло корегувати навчальний процес. На кафедрі шуткували, що працюють на Київ, оскільки більшість випускників працевлаштовувалась саме там.

Д. Головачов любив повторювати стару кінематографічну приказку, що *істина на екрані і ніякі балачки не можуть її відмінити*, а тому уважно дивився все, що знімали учні. Кафедральні перегляди доробку майстерень з відвертою критикою і не менш відвертим визнанням досягнень академічних груп були невід'ємною частиною життя кафедри, а запрошення в якості Голови ДЕК професора В. Горпенка для кафедри було курсом підвищення кваліфікації.

У 2008 р. кафедра переросла у факультет кіно-, телемистецтва, в структурі якого були заснована Д. Головачовим факультетотворююча кафедра телебачення, кафедра репортерської майстерності та теоретична кафедра літературознавства, мовознавства та мистецтвознавства.

У 2010 р. шляхи нового факультету і Д. Головачова розійшлися. Він продовжив викладацьку кар'єру в іншому навчальному закладі. Але для ХДАК він назавжди лишився засновником харківської кіношколи.